

Frontfagsmodellen og ståa i økonomien før oppgjøret

Arbeidslivsjuristene

Øystein Dørum, sjeføkonom
Oslo, 29. mars 2023

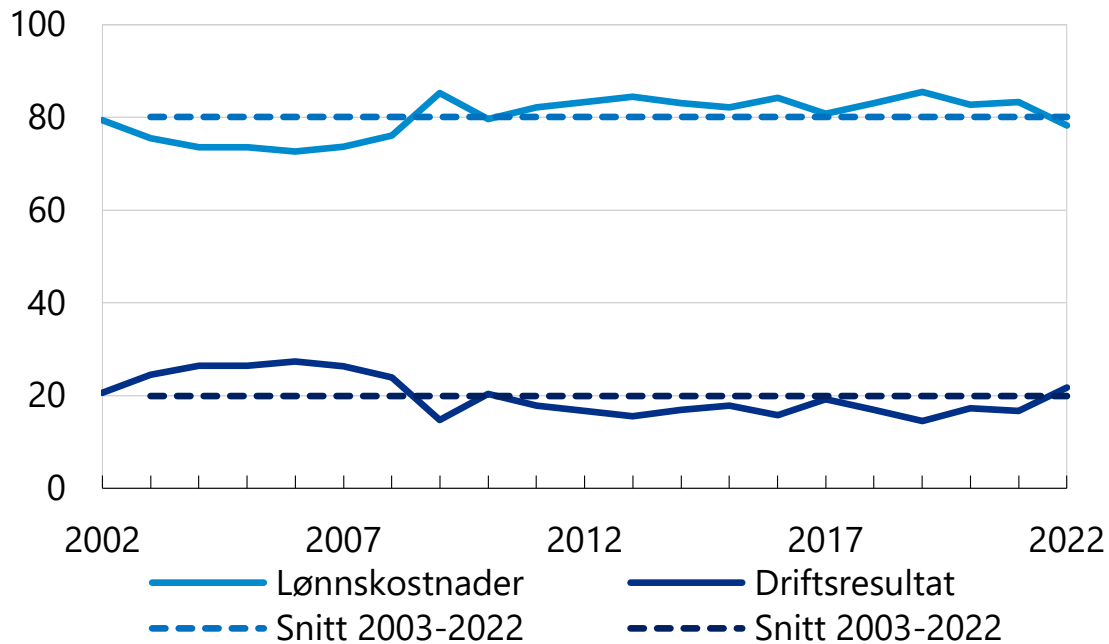

Frontfagsmodellens to bein

1) Frontfagets lønnsvekst tilpasset lønnsevnene. 2) Norm for følgefagene

Lønnskostnader og driftsresultat i industrien

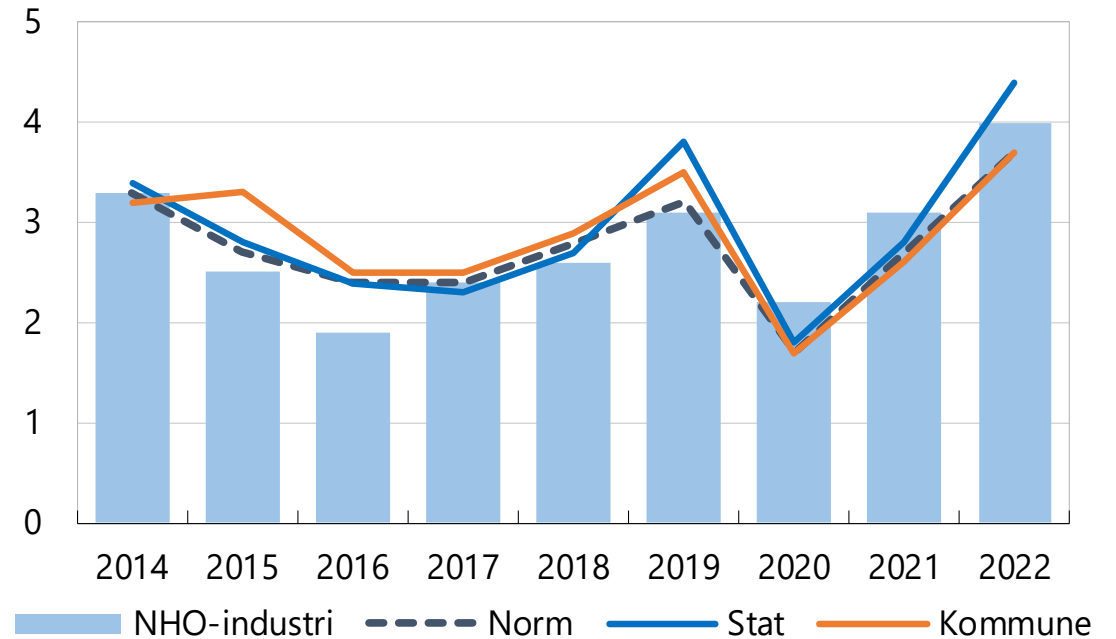
Andel av netto faktorinntekt

Kilde: SSB/TBU/NHO

Årslønnsvekst: Store forhandlingsområder

Prosent

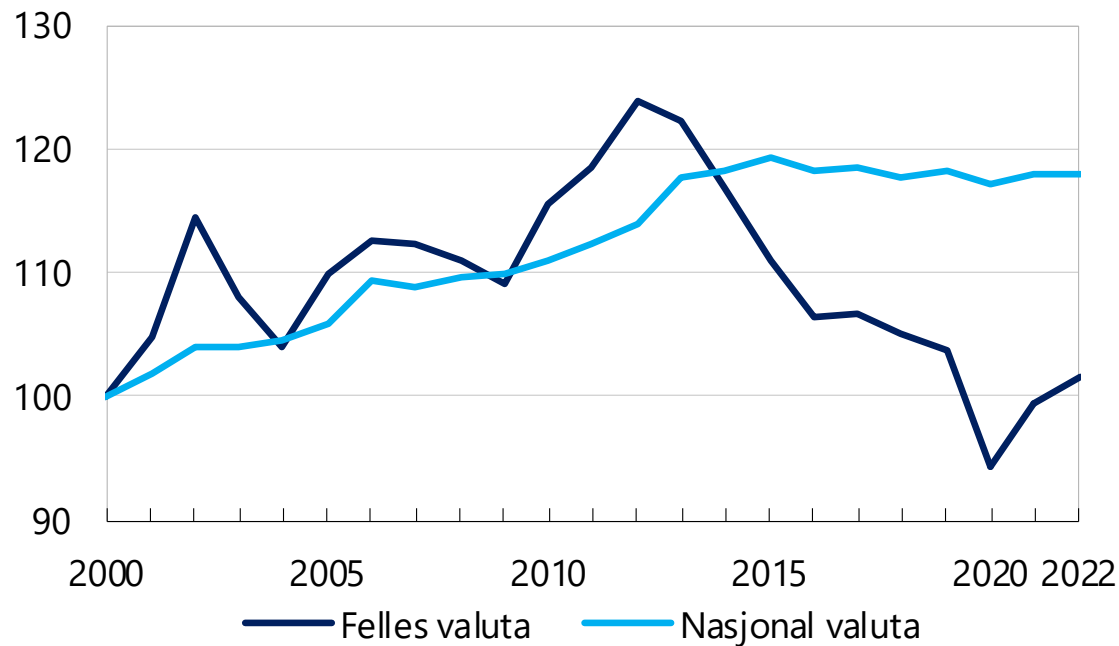
Kilde: TBU, feb. 2023 / NHO

Reallønnsfleksibilitet i makro, k-evne og utenriksøk. balanse

Høy sysselsetting, lav ledighet

Timelønnskostnader i industrien

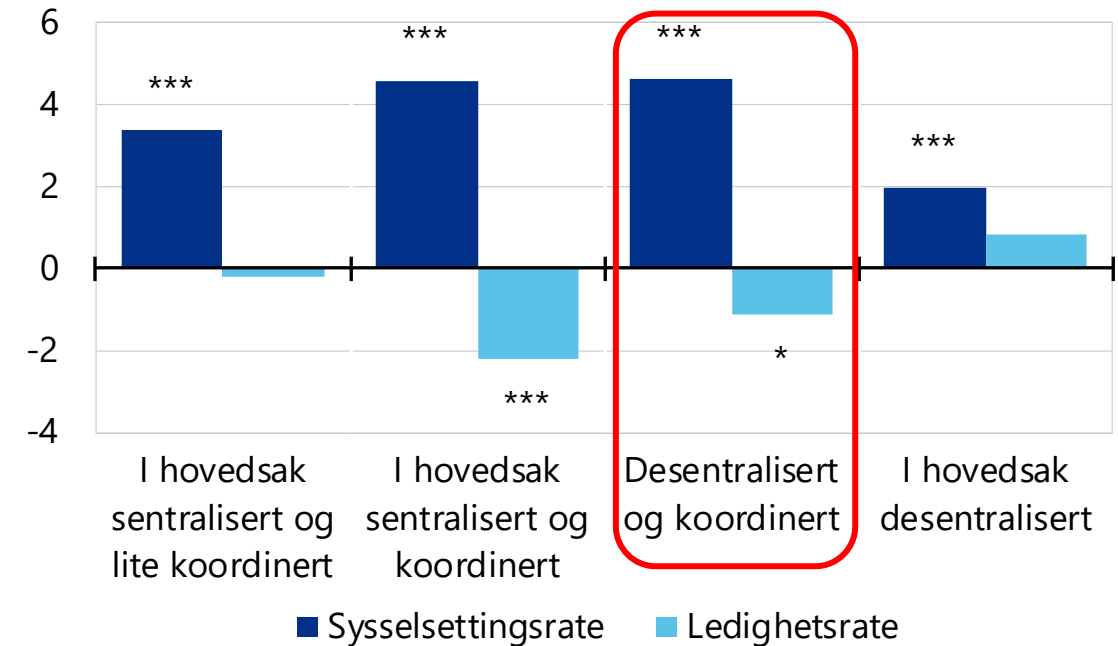
Norge/handelspartnerne i EU, indeks 2000 = 100

Kilde: TBU feb. 2023 / NHO

Lønnsdannelse, sysselsetting og ledighet

Avvik i pst.poeng relativt til et helt desentralisert system

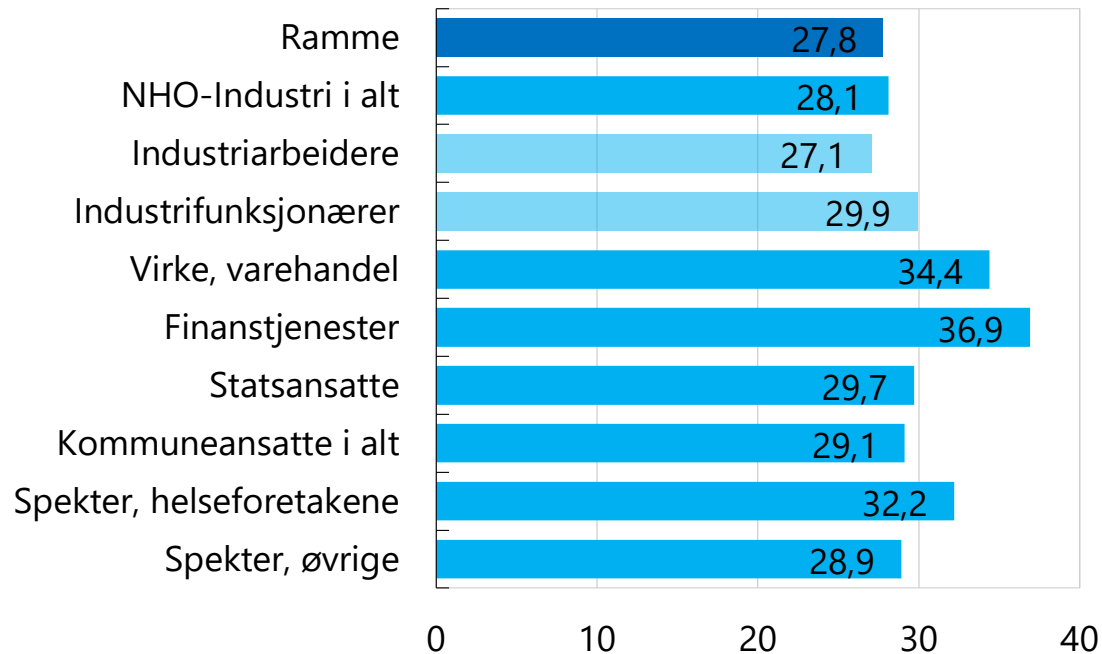
Kilde: OECD Employment Outlook, 2018/NHO

Løfter i flokk: Likeartet lønnsutvikling

Andre sektorer tar del i pris- og produktivitetsutvikling i k-sektor

Akkumulert årslønnsvekst

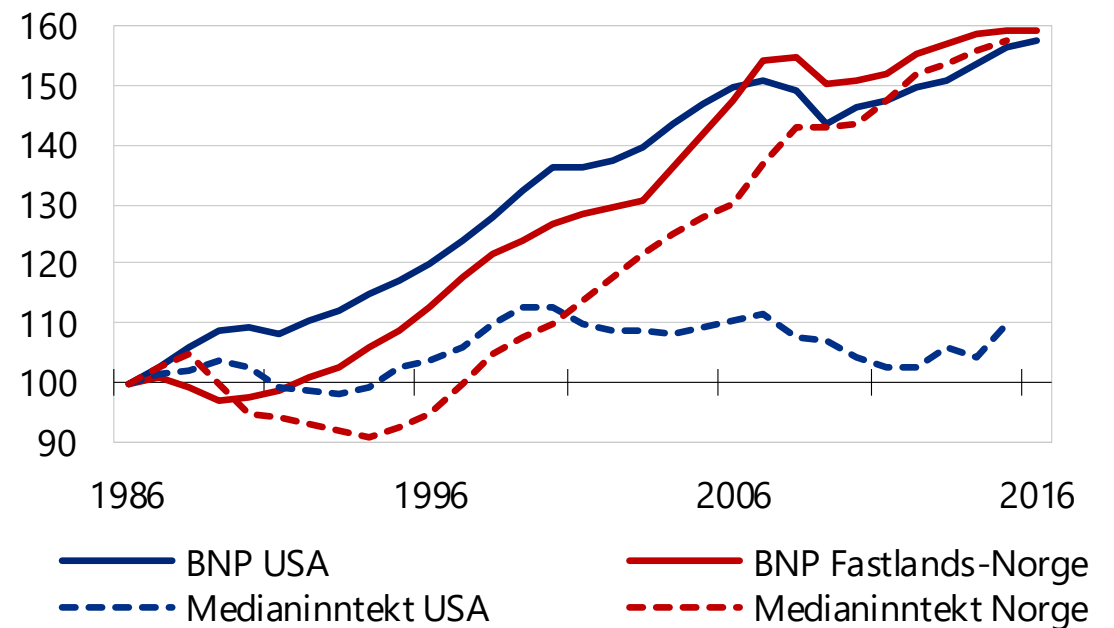
Prosent, 2014-2022

Kilde: TBU feb. 2023 / NHO

BNP per innbygger og medianinntekt

Inntekt førskatt per husholdning, indeks

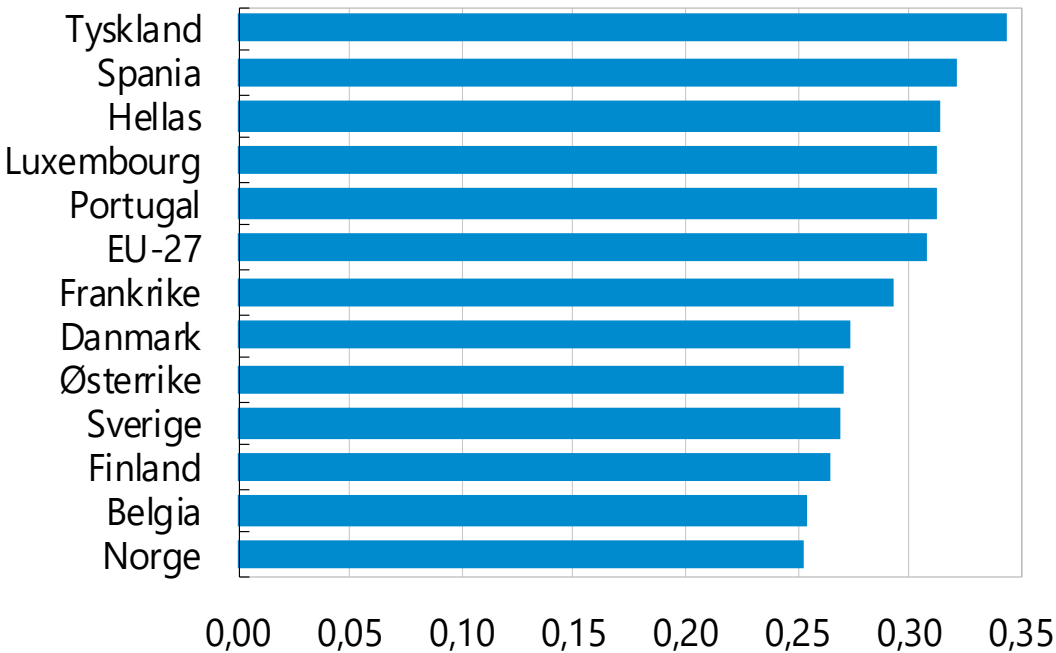
Kilde: Finansdepartementet, PM17/NHO

Understøtter små inntektsforskjeller og tillitssamfunnet

2/3 bedrifter fornøyde med ffm. 90% samarbeider lokalt, 90% er fornøyde. Letter omstillinger.

Fordeling av hush. disponible inntekt

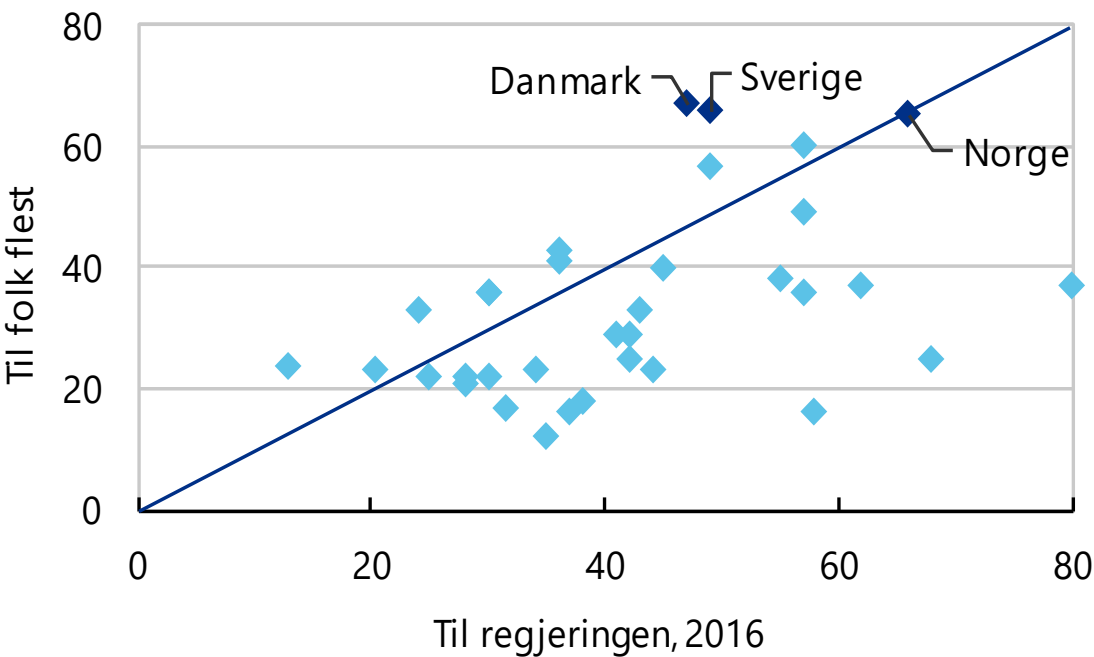
Per forbruksenhet. Gini-koeffisient. 2020

Kilde: TBU, mars 2022 / NHO

41 land: Tillit til myndigheter og folk flest

Prosent

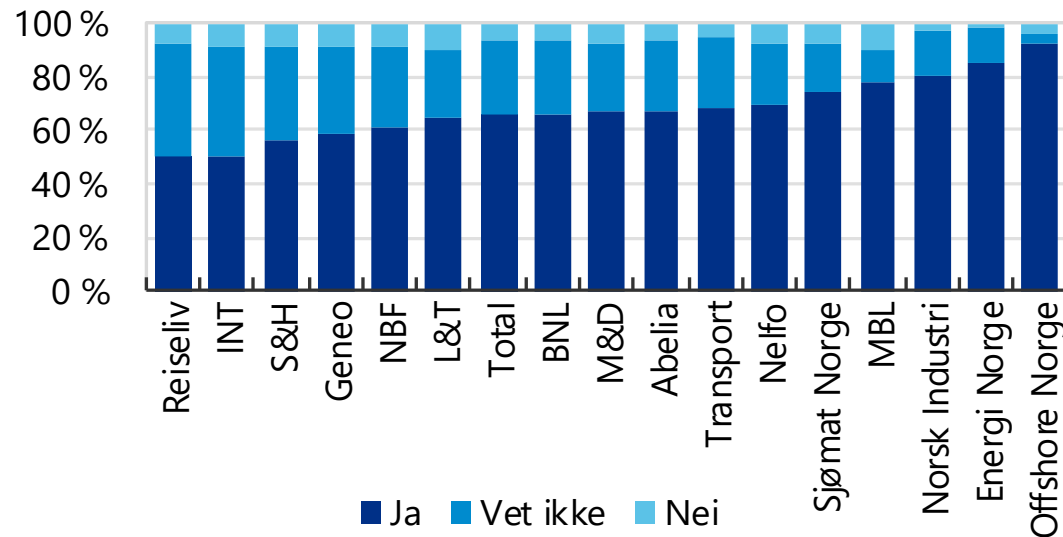
Kilde: Gallup World Poll/OECD, Government At A Glance, 2017/World Value Survey/NHO

Bred støtte til FFM i fellesskapet. (Kun 7% er kritiske)

Forutsigbarhet, færre konflikter, mindre konkurranse om arbeidskraft, færre å forhandle med

Frontfagsmodellen gir gode resultater*

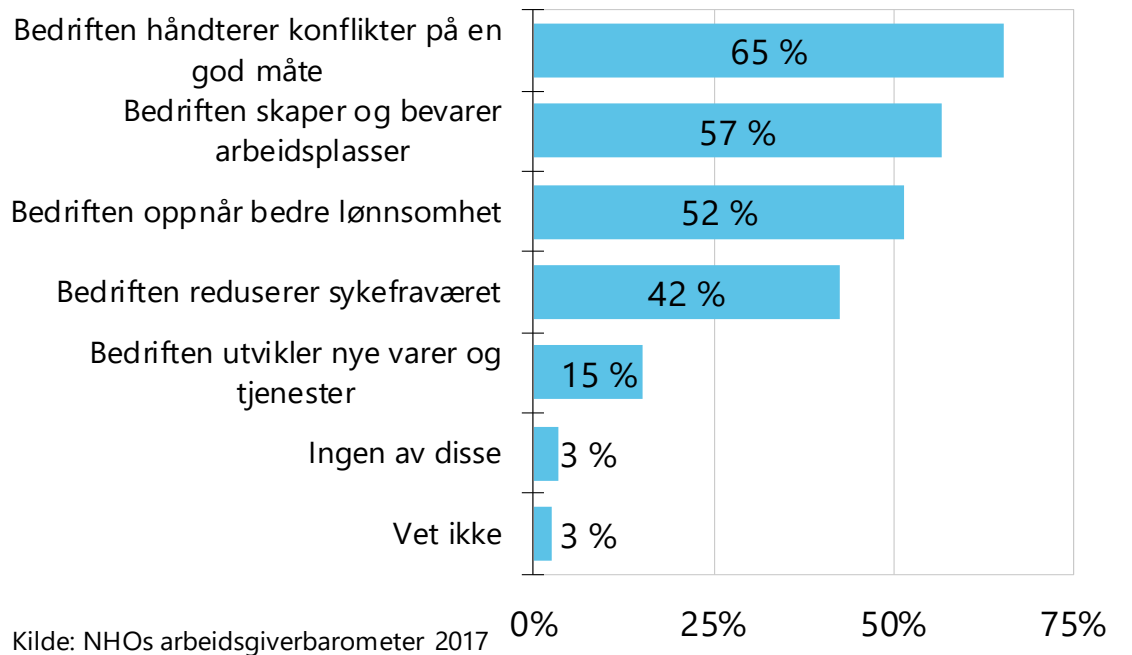
Andel som oppgir

*Etter NHOs oppfatning gir Frontfagsmodellen høy verdiskaping, akseptabel lønnsvekst for landet og lav arbeidsledighet, jevn inntektsfordeling og et lavt konfliktnivå. Deler du denne oppfatningen?

Kilde: NHOs medlemsundersøkelse, august 2022

Samarbeid mellom tillitsvalgte og ledelse gjør at...

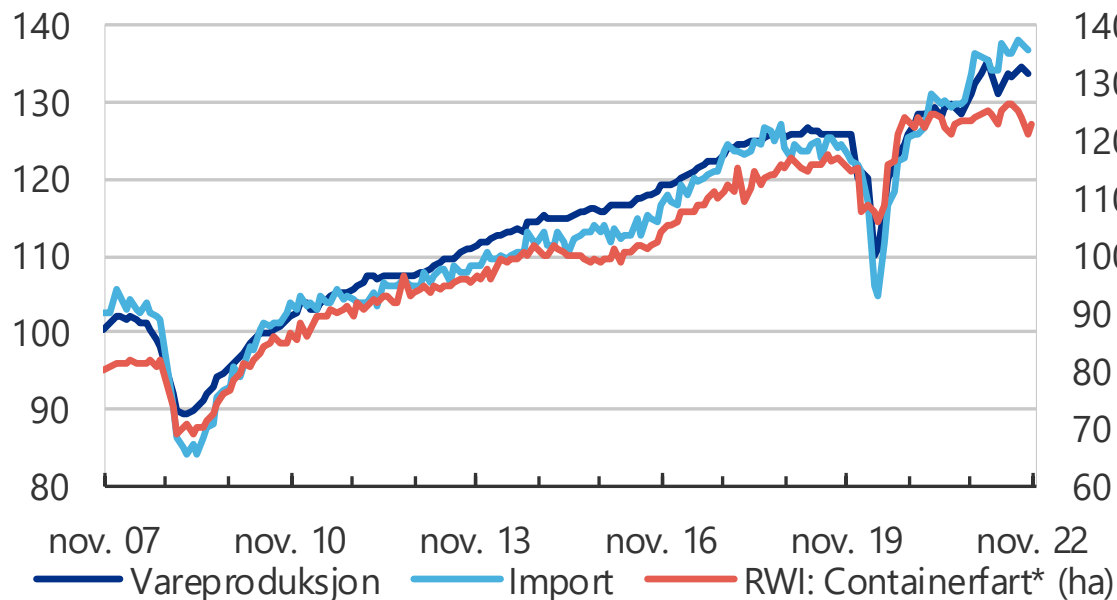
Kilde: NHOs arbeidsgiverbarometer 2017

Bakteppe: Veien ut av korona ga flaskehalser i verdikjedene

Vridning. Massive stimulanser. Vaksiner. Men også smitteverntiltak.

Verden: Vareproduksjon og -import

Indeks, 2010=100. Sesongjustert volum

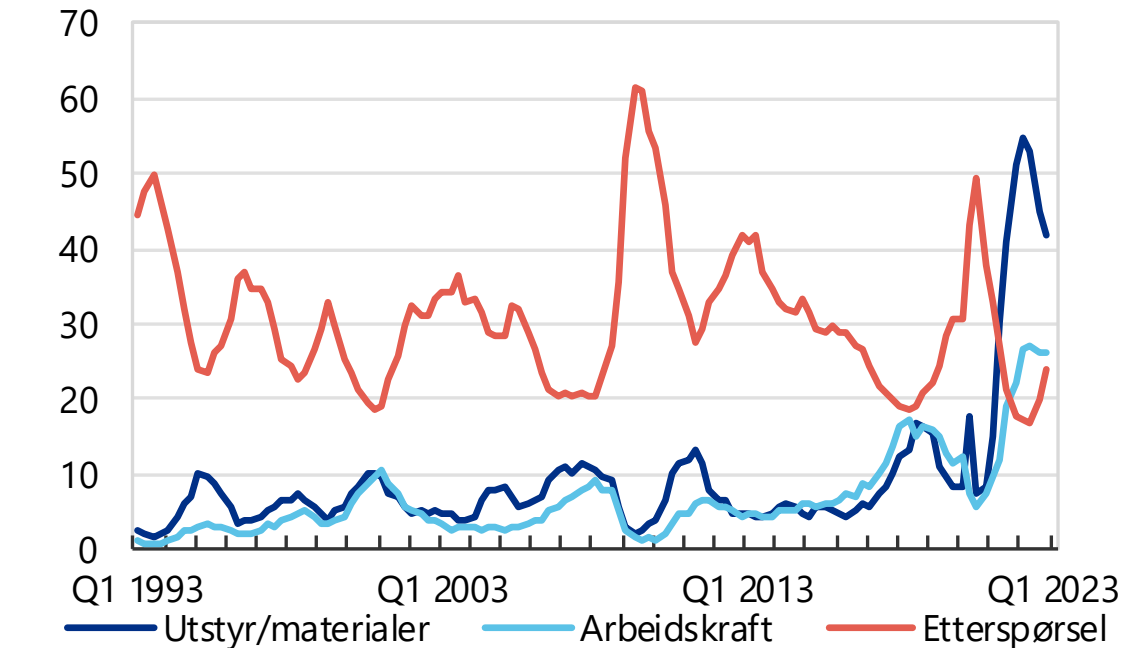

*RWI-indeksen tar for seg 82 internasjonale havner som utgjør 60 prosent av verdens containertransport.

Kilde: Refinitiv Datastream / CPB / NHO

ØMU: Begrensende faktorer på produksjon*

Prosentandel som svarer bekreftende. Sesongjustert

*For industribedrifter.

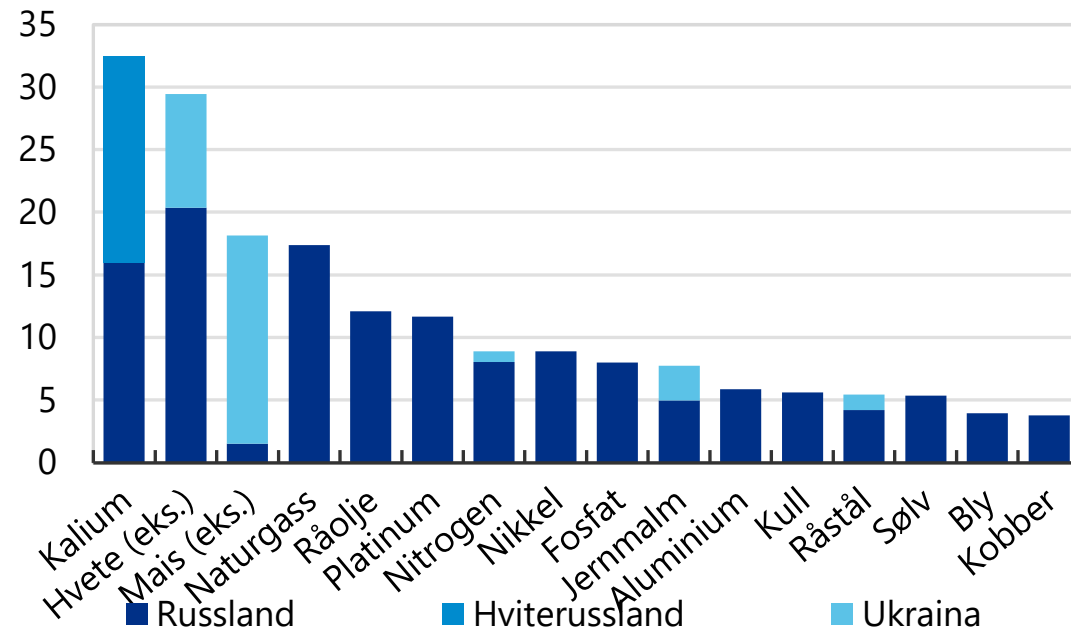
Kilde: Refinitiv Datastream / DG ECFIN - ESI Industry Survey / NHO

Russlands invasjon 24/2/22 forsterket utfordringene

Europas kornkammer ~1/3 av hvete/bygg. Gjødning. Metaller/GVCs. Og energi!

Produksjon av utvalgte råvarer

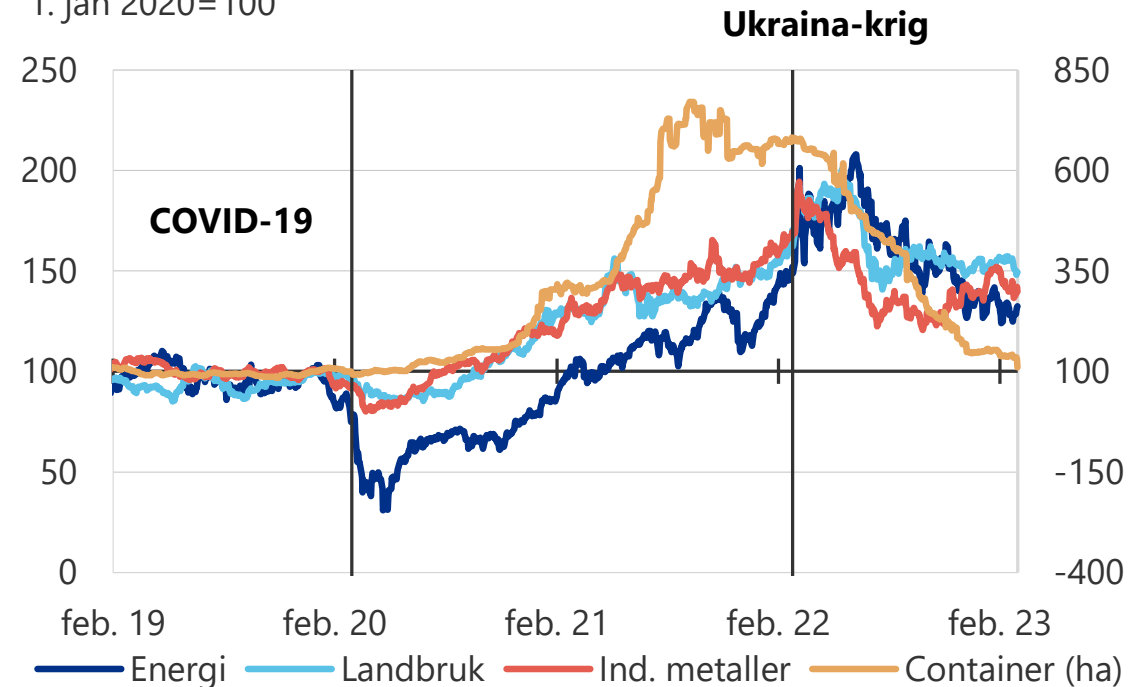
Produsent av global produksjon, 2018

Kilde: Verdensbanken, Commodity Markets Outlook 2/2019 / NHO

Råvarepriser og fraktrater

1. jan 2020=100

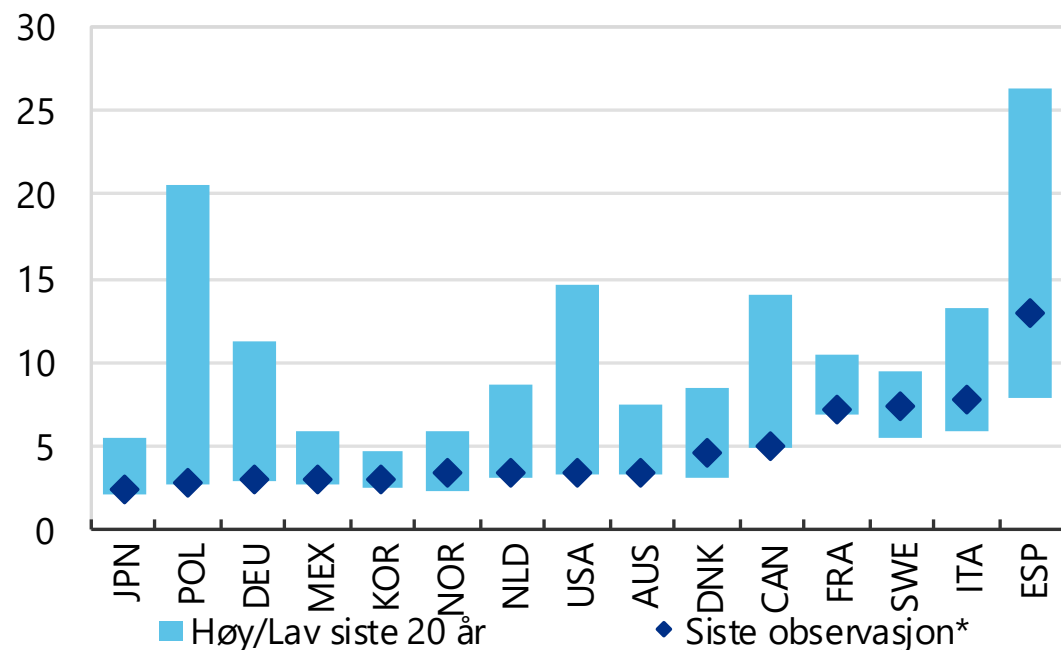
Kilde: Refinitiv Datastream / S&P GSCI / Freightos / NHO

Fare for persistens. Stramme arbeidsmarkeder

Lav ledighet, mange vakanser. Økte inflasjonsforventninger. Lønnskostnadsvekst HP 5,4%

OECD: Arbeidsledighetsrate

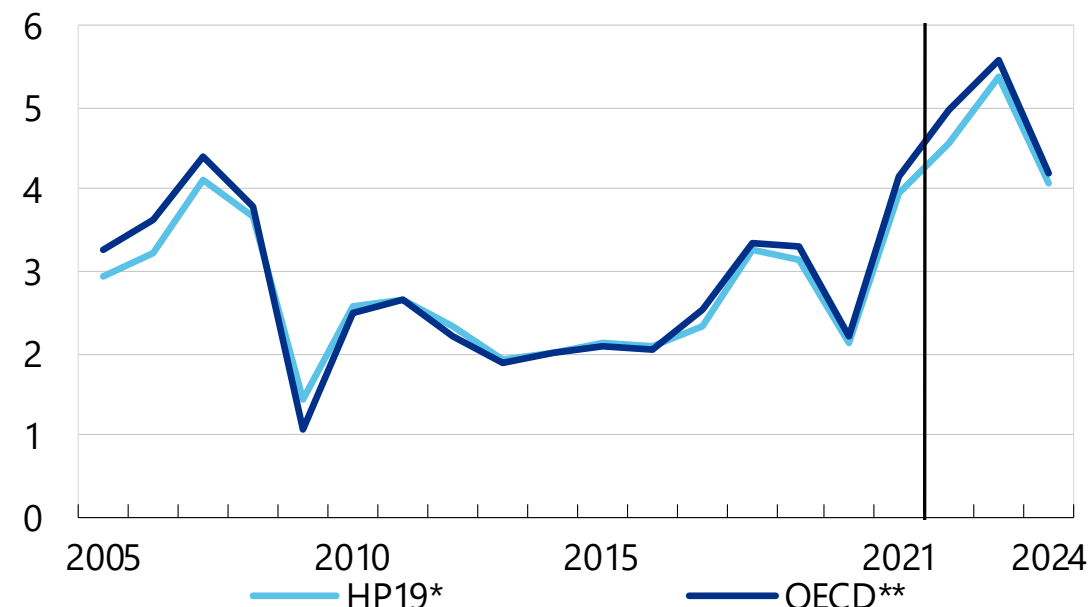
Prosent. Harmoniserte data

*Data per Q4.2022 eller siste tilgjengelige.
Kilde: Refinitiv Datastream / OECD Main Economic Indicators / NHO

Lønnskostnader per ansatt

Prosentvis endring år/år. Hele økonomien

*HP19: 19 handelspartnere i OECD. Konkurransevekter fra TBU-rapport 2021. **OECD-aggregat er 32 land vektet med norske vareimportvekter fra 2019.

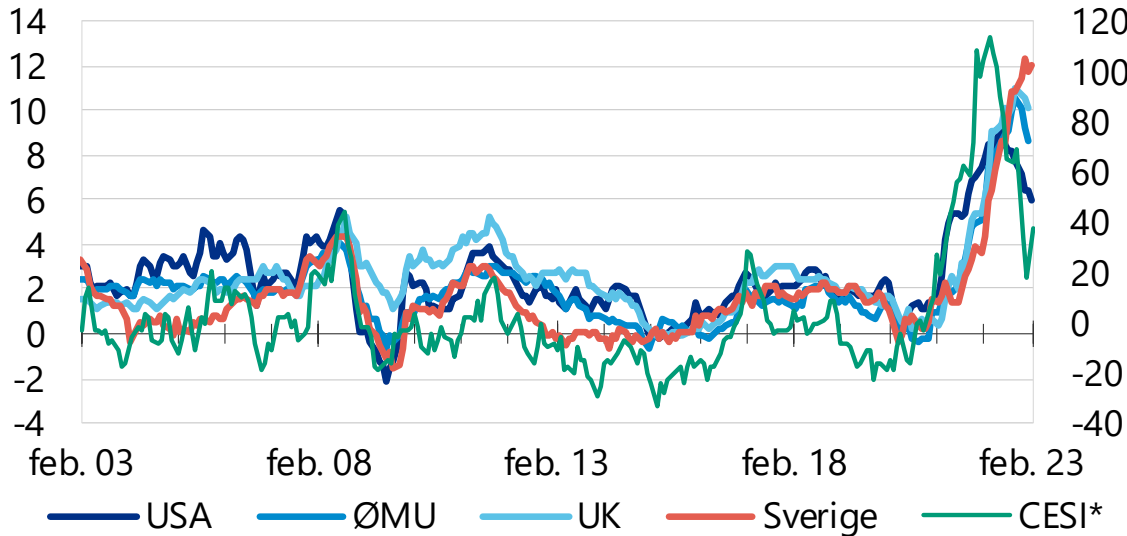
Kilde: Refinitiv Datastream / OECD Economic Outlook / Teknisk beregningsutvalg (TBU) / NHO

Bredt basert inflasjonssjokk, sentralbankene er bakpå

Inflasjonstallene har overrasket kraftig på oppsiden

Konsumpriser

Prosentvis endring år/år

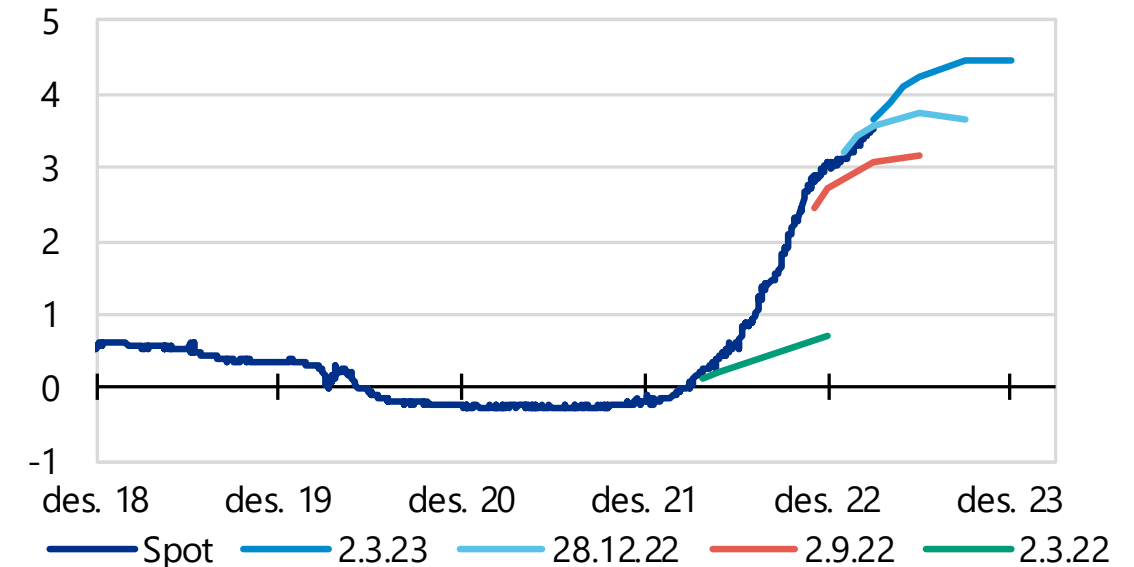

*) Citigroups inflasjonsoverraskelsesindeks for G10, her USA, ØMU, Storbritannia, Japan, Canada, Norge, Sverige, Sveits, Australia, New Zealand. Verdi over/under 0 betyr at prisveksten er over/under konsensusforventningene.

Kilde: Refinitiv Datastream / Citigroup Inc. / NHO

Handelspartnere: 3-mnd pengemarkedsrente

Prosent

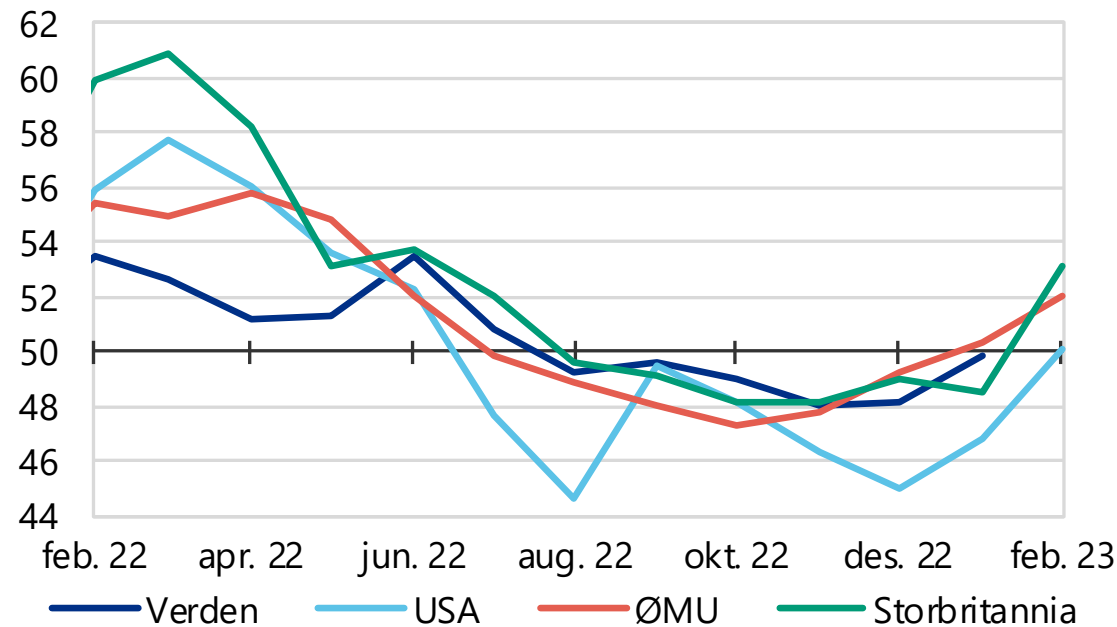
HP: USA, ØMU, Danmark, Sverige, Storbritannia, Polen og Japan. For rentene til landene som er utelatt antar vi 50/50-fordeling mellom amerikanske og euroområdet renter. 3-mnd rente i Danmark antas lik som i euroområdet. Importvekter.
Kilde: Refinitiv Datastream / NHO

Handelspartnere, overblikk: Stagnasjon, ikke tilbakeslag

HP 2022-25: 3¹/₄/1¹/₂/1¹/₂/1¹/₂%. Lysere enn ØO 4/22. Inflasjon. Renter. Energi. Kina gjenåpner.

Innkjøpssjefindekser (PMI)*

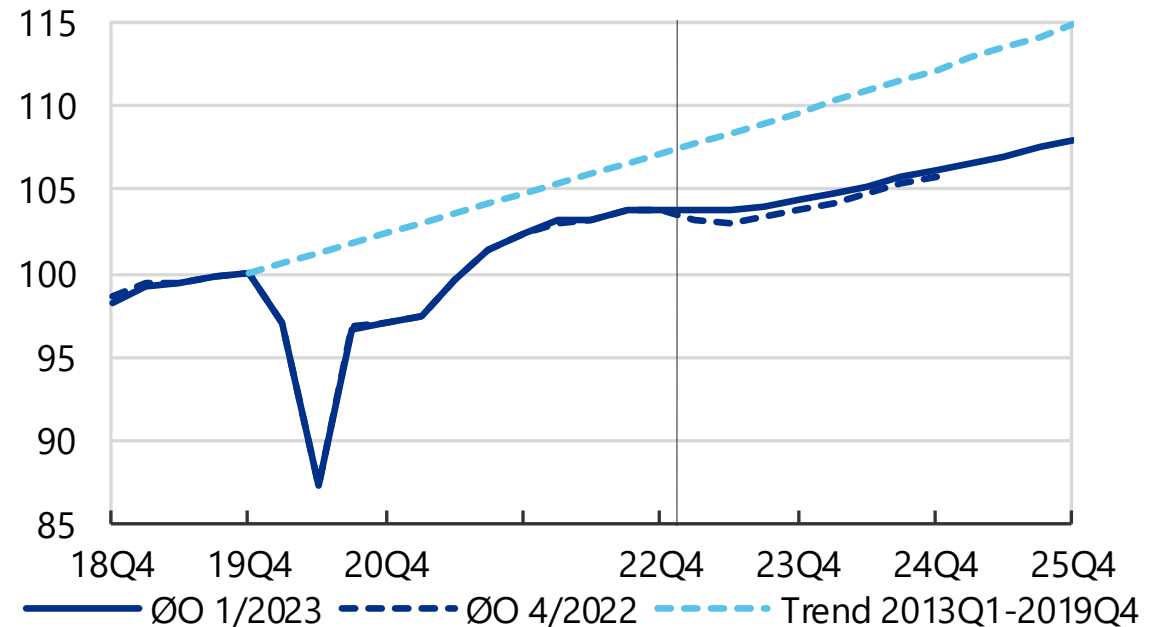
Privat næringsliv (industri og tjenester)

*Diffusjonsindeks. Verdi over/under 50 markerer ekspansjon/kontraksjon.
Kilde: Refinitiv Datastream / S&P Global / NHO

BNP: Norges handelspartnere*

Indeks, 2019Q4=100

*USA, ØMU, Storbritannia, Sverige og Kina. Faste fastlandskeksportvekter fra 2019.
Kilde: NHO, Økonomisk overblikk 1/2023

Norsk økonomi: Omslag i emning

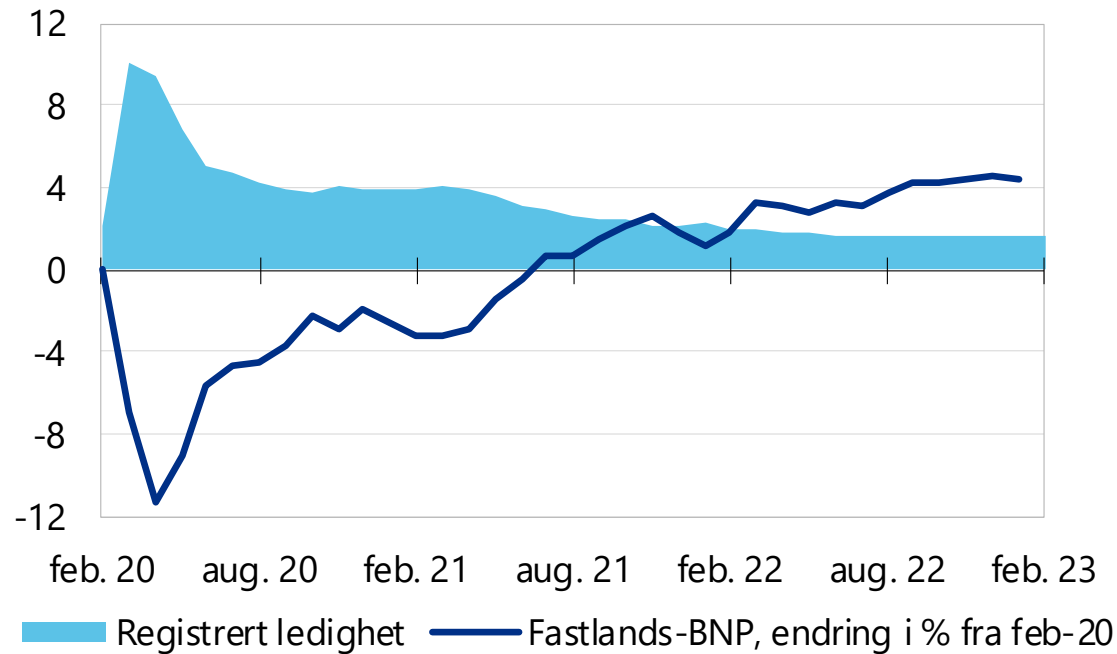

Norge: V-formet. Fortsatt (overraskende) høyt trykk

Bedring avspeiler billigere strøm. F-BNP 2022-24 3,8/1,3/1,4%. Jobbvekst>trend, ledighet 1,7%

Fastlands-BNP og registrert ledighet

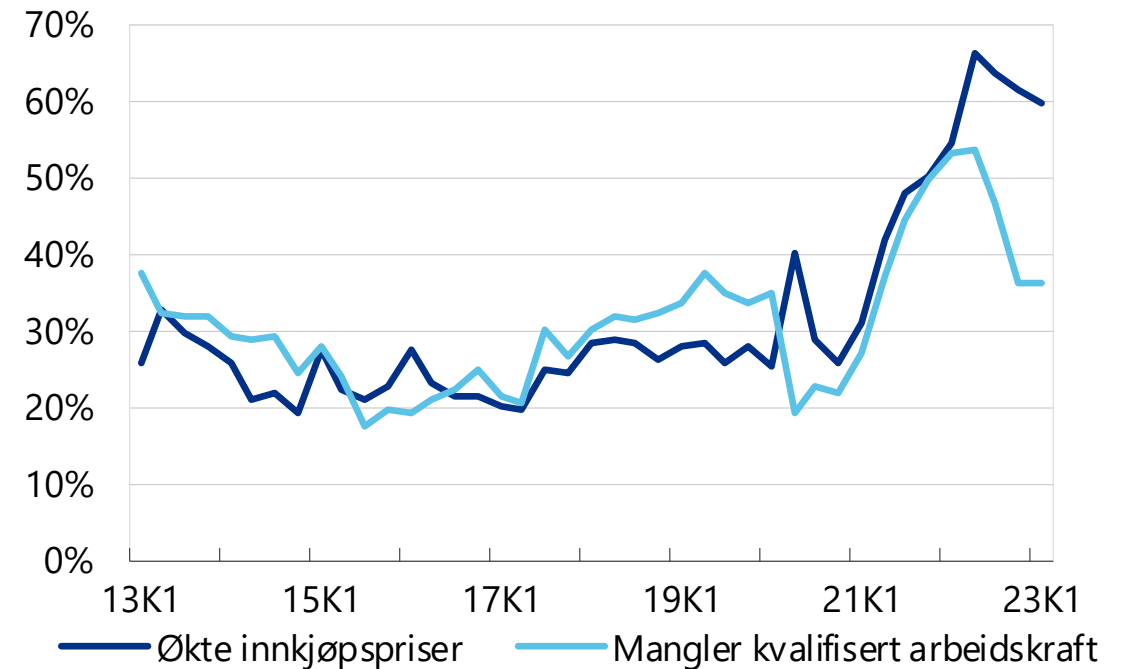
Prosent. Sesongjustert

Kilde: Refinitiv Datastream / Statistisk sentralbyrå / NHO

Hinder for ekspansjon/investering

Prosentvis andel som svarer "Stor utfordring"

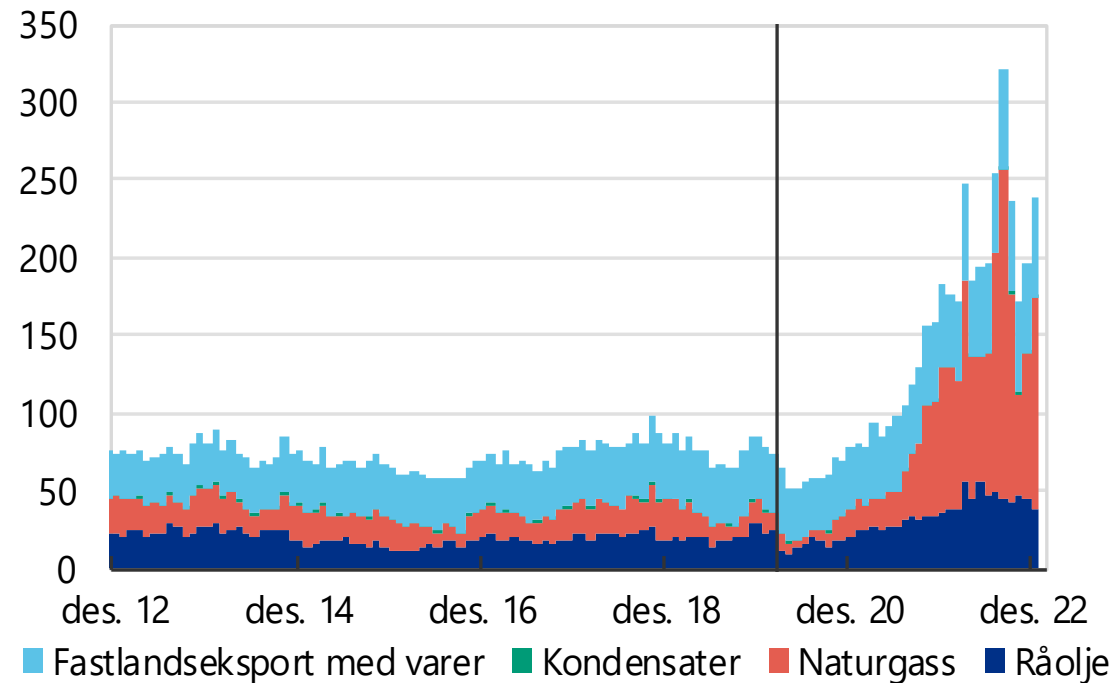
Kilde: Næringslivets økonomibarometer / NHO

Norge bedre «hedget» enn de fleste andre

Eksportverdien «til værs». Børsen holder seg oppe. Netto kontantstrøm ~2000” mer i 2022-23

Norge: Eksport av varer

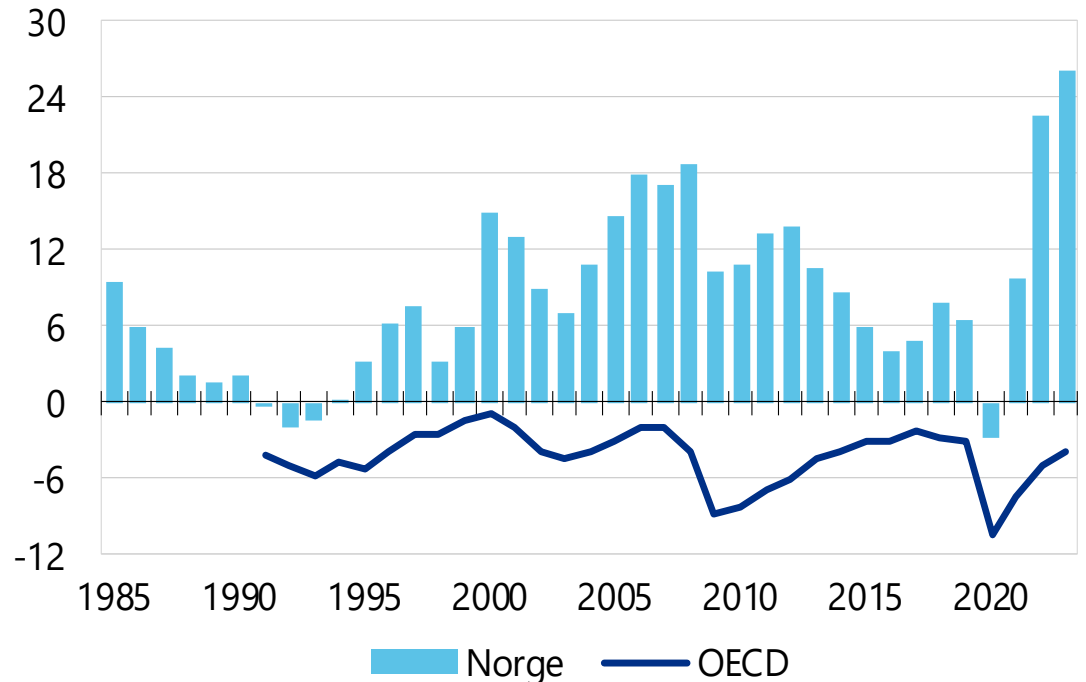
Løpende priser. Mrd.kr. Ujustert.

Kilde: Refinitiv Datastream / Statistisk sentralbyrå / NHO

Offentlige nettofinansinvesteringer

Prosent av BNP

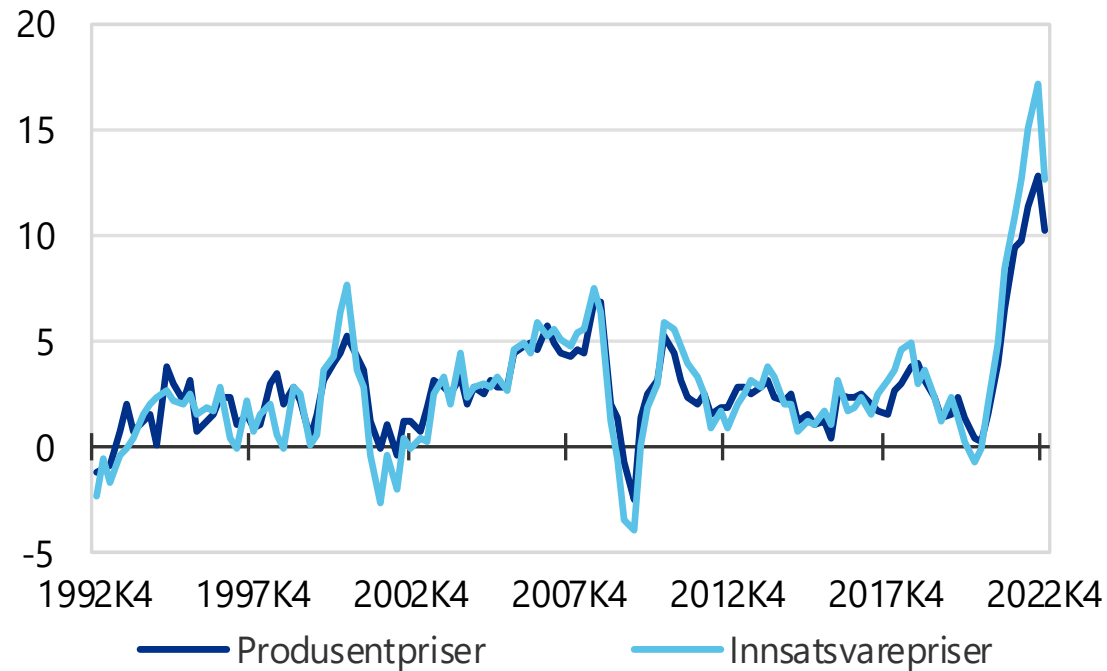
Kilde: Finansdepartementet, NB23 / NHO

Historisk kostnadssjokk har sendt bedriftstilliten rett ned

84% unormalt høy kostnadsvekst. 45% DR-red, tross at 47% øker prisene > KPI

Produsent- og innsatsvarepriser

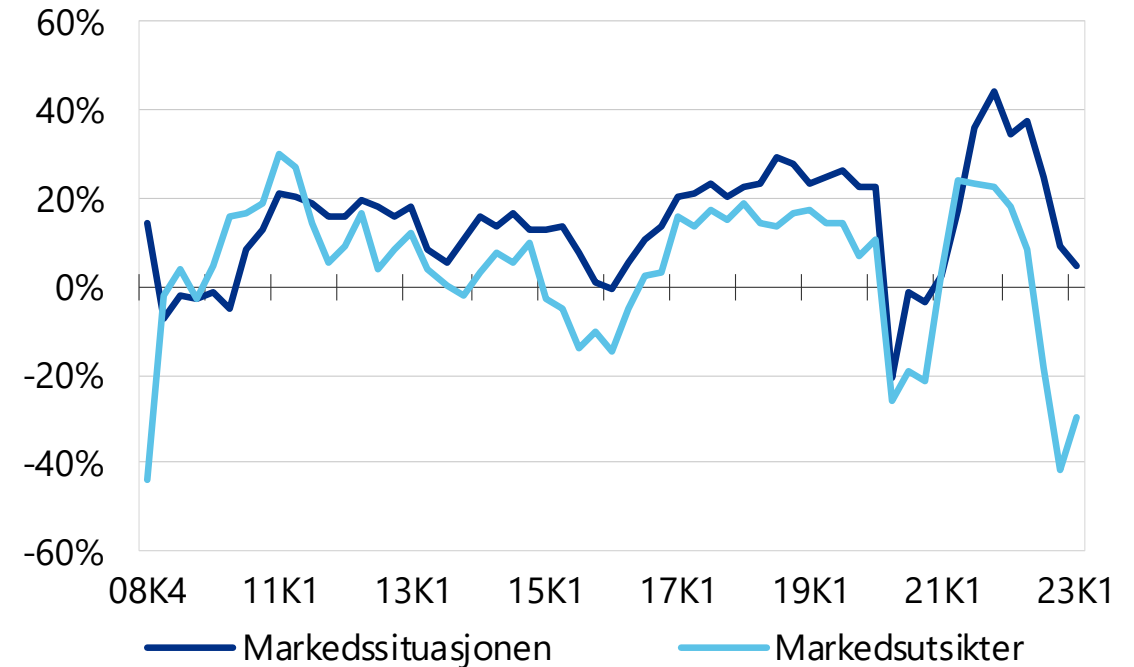
Pst.endring år/år. Markedsrettet Fastlands-Norge

Kilde: Statistisk sentralbyrå, nasjonalregnskapet / NHO

Markedsindeks: NHO totalt

Differanse positive og negative svar i prosentpoeng

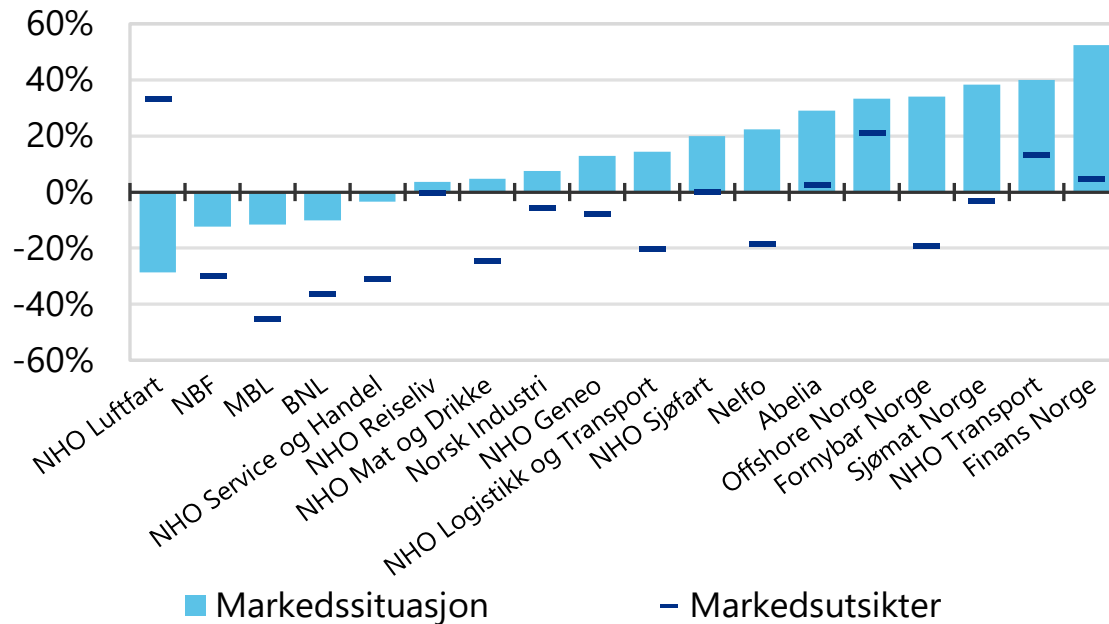
Kilde: Næringslivets økonomibarometer / NHO

Stor strekk i laget

Forventninger om svakere inntjening, lavere investeringer og færre ansatte

Markedsindeks 10.3.23

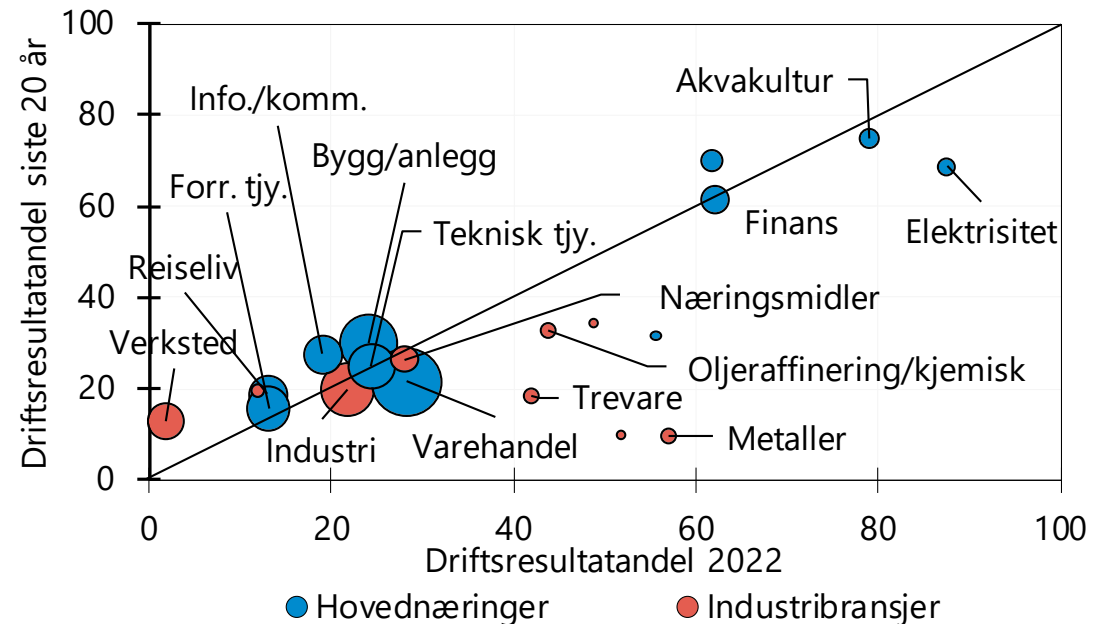
Differanse god - dårlig

*Tallene er uvektede og ikke sesongjusterte.
Kilde: NHOs medlemsundersøkelse

Driftsresultat 2022 og siste 20 år

I prosent av faktorinntekt. Boblestørrelse=sysselsatte

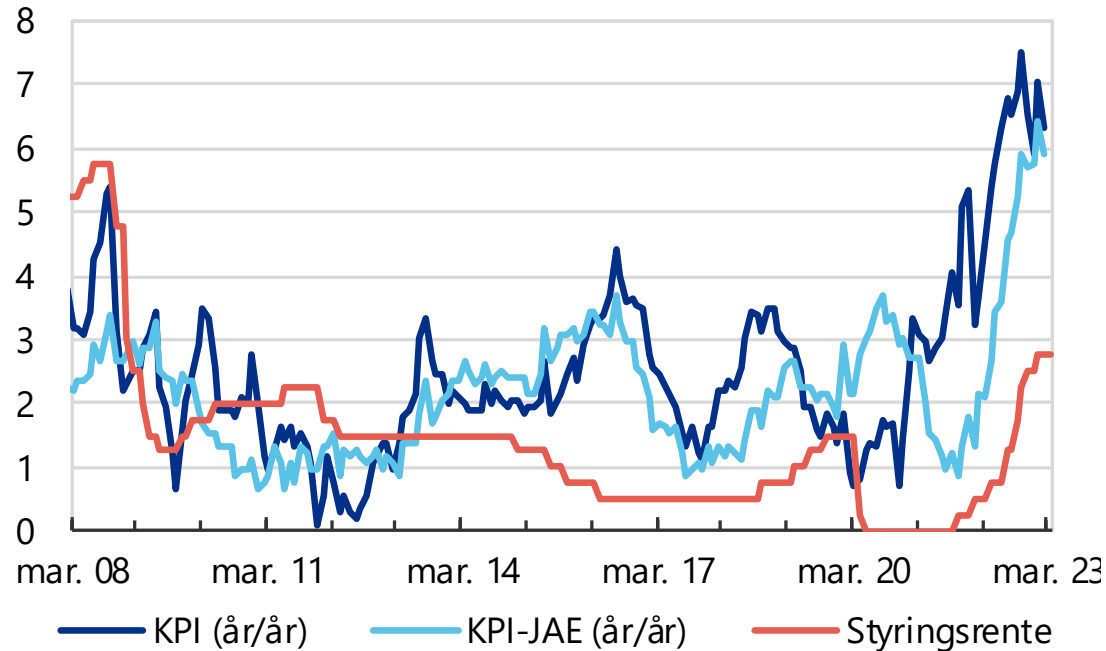
Kilde: SSB / NHO

Økt inflasjon & rente, reallønn -1,3% i fjor, nullvekst i 7 år

Forbrukertillit i kjelleren, vissen forbruksvekst. KPI-anslag 2023: TBU 4,9%

Norge: Konsumpriser og styringsrente

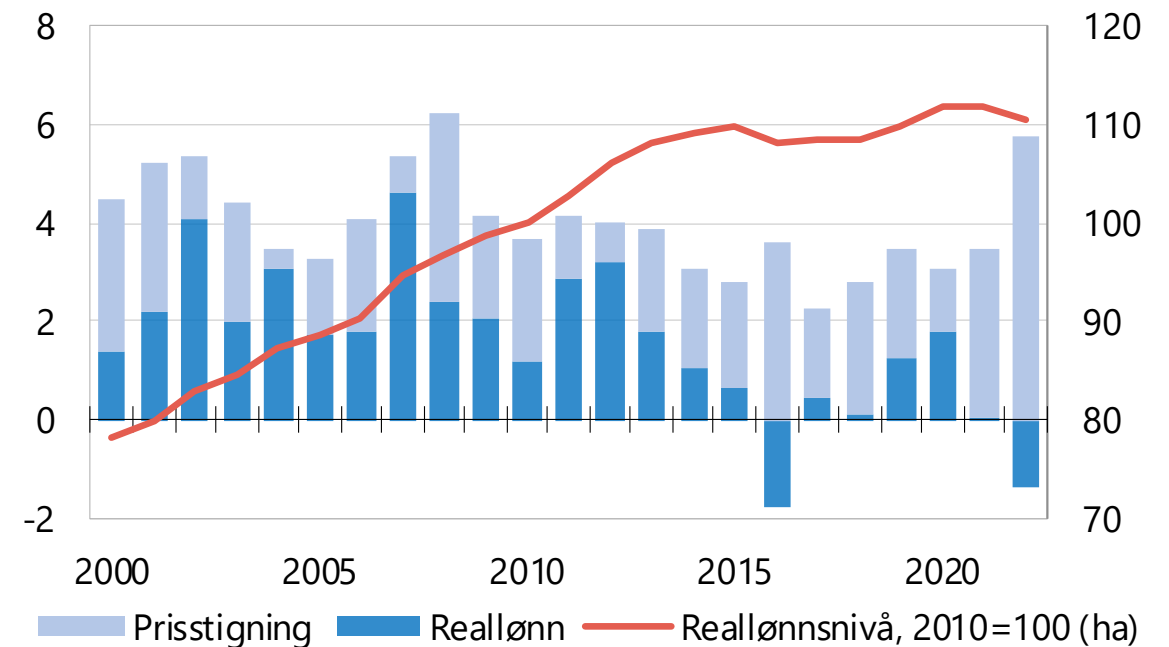
Prosent

Kilde: Refinitiv Datastream / NHO

Nominell årslønnsvekst og reallønnsvekst

Hele økonomien. Prosent år/år og 2010 = 100

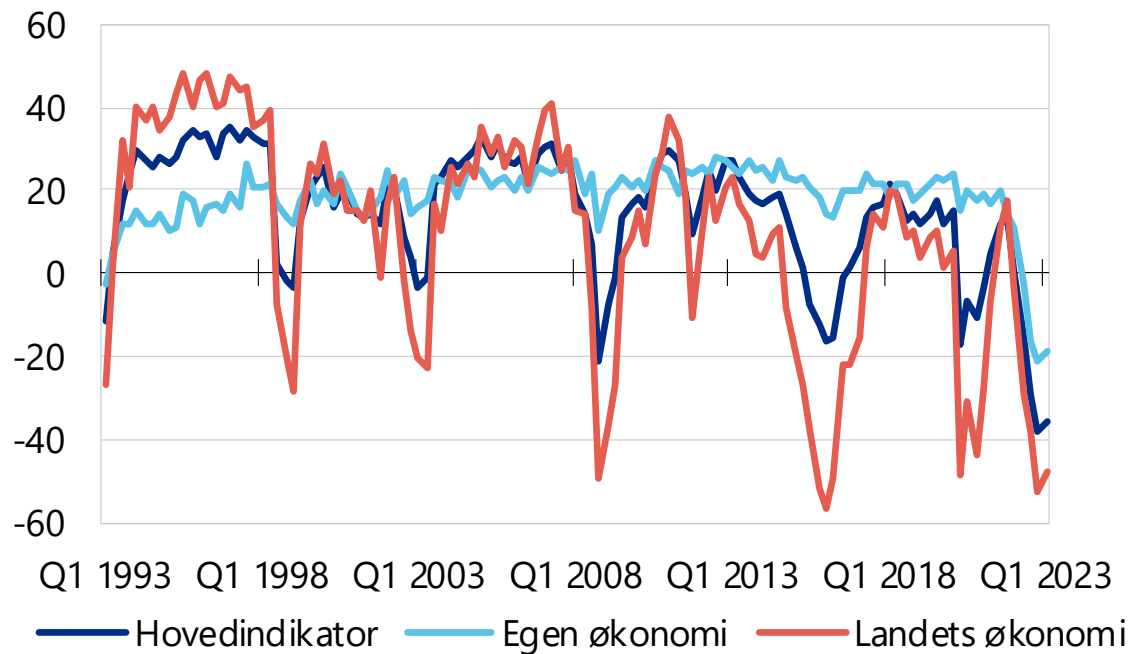
Kilde: TBU mars 2023 / NHO

Tillitssvikt, sparekutt holder forbruket oppe. Nedsiderisiko

~13%/230” merspart 2020-21. RDI 2022-23 -2%, forbruk 2022-23 6,8/1,3%. (-13% 2022-24)

Forventningsbarometeret*

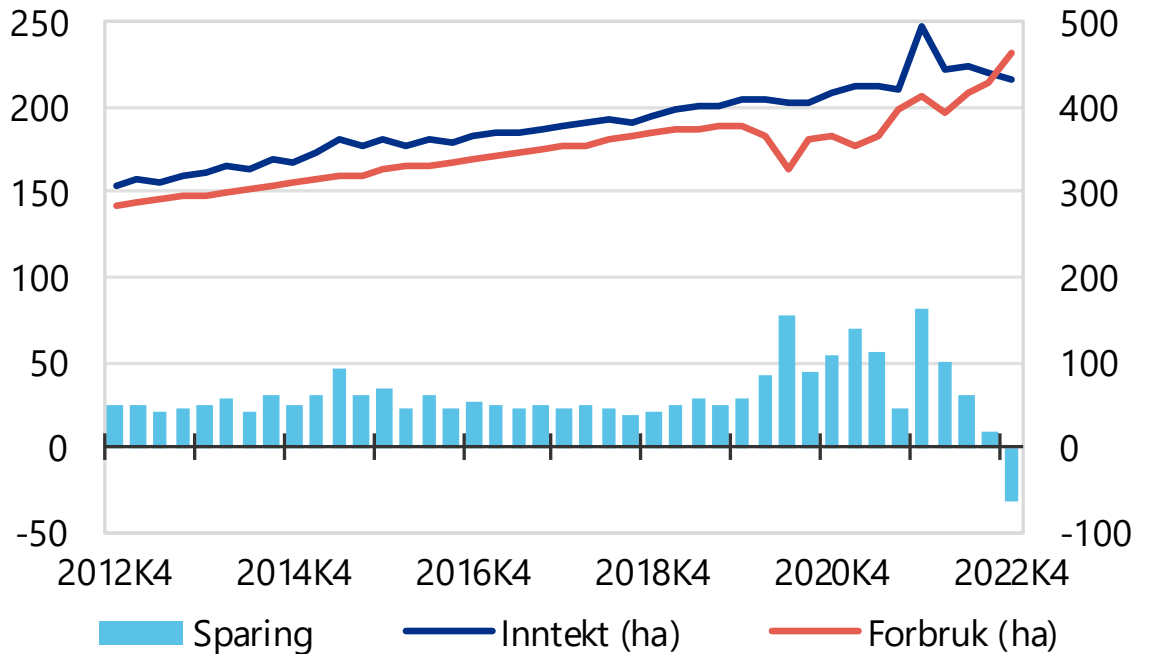
Nettobalanse. Hovedindikator er sesongjustert.

Kilde: Refinitiv Datastream / Finans Norge / NHO

Husholdningenes forbruk og sparing

Mrd. kroner. Sesongjustert

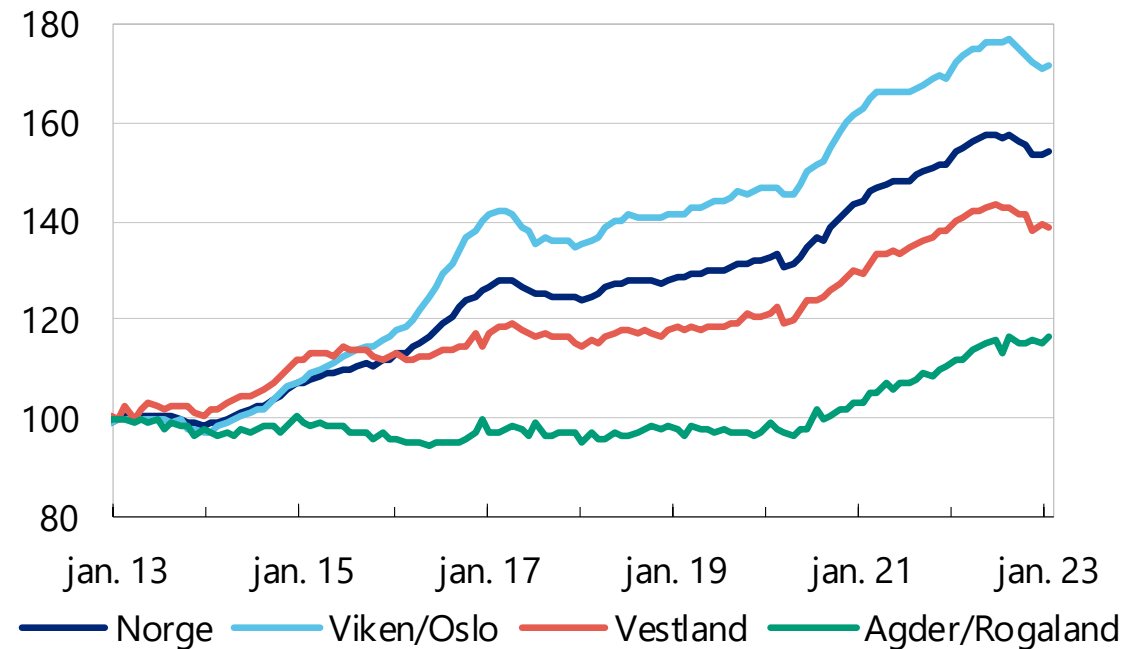
Kilde: Statistisk sentralbyrå / NHO

Boligprisfall i år

Boligpriser 2022-25: $5\frac{1}{4}\%$ / $-6\frac{3}{4}\%$ / 0% / $2\frac{3}{4}\%$, investeringer $-1\frac{1}{2}\%$ / -3% / $-1\frac{1}{2}\%$ / 0%

Norge: Boligpriser

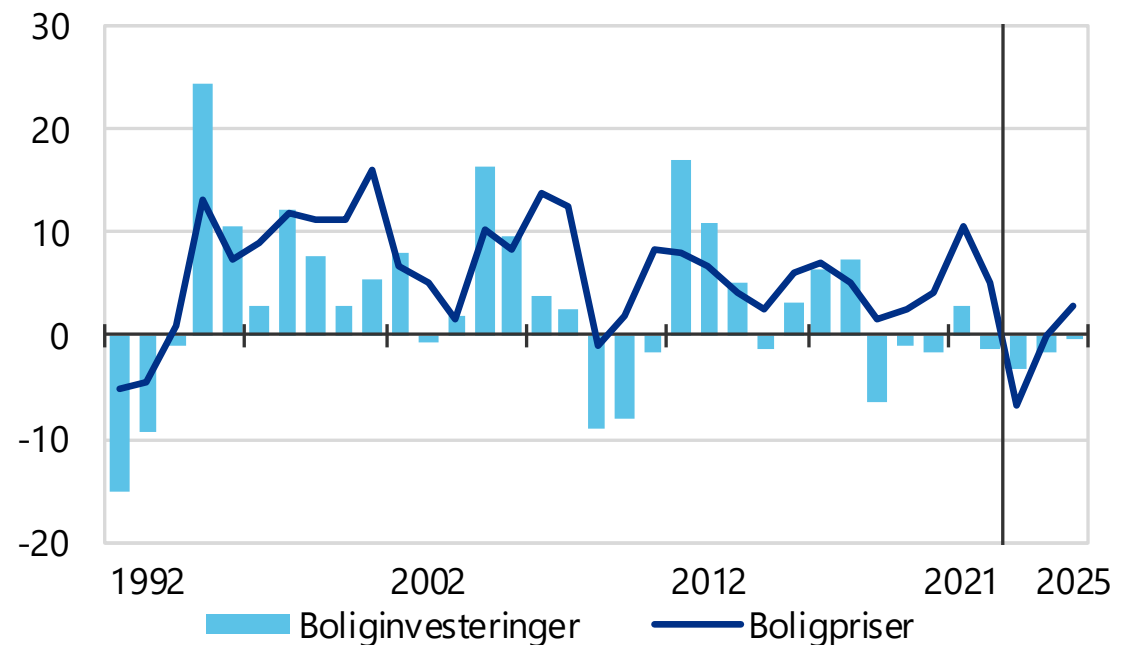
Januar 2013 = 100. Sesongjustert

Kilde: Refinitiv Datastream / Eiendom Norge / NHO

Boliginvesteringer og -priser

Prosentvis endring år/år

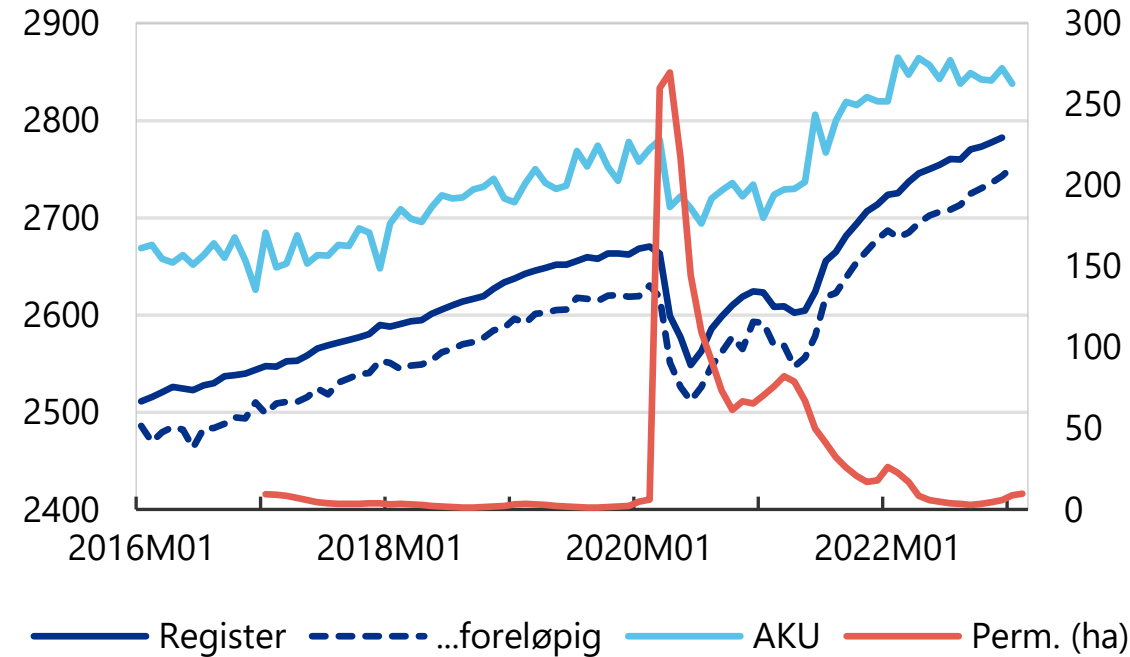
Kilde: Refinitiv Datastream / Norwegian Aggregate Model (NAM) / NHO, ØO 1/2023

Fra jobb-boom til bråstopp? NHO-bedrifter i minus

Frisk jobbvekst siste år. Men ansettelseslyst har bråsnudd

Sysselsatte: Register og AKU

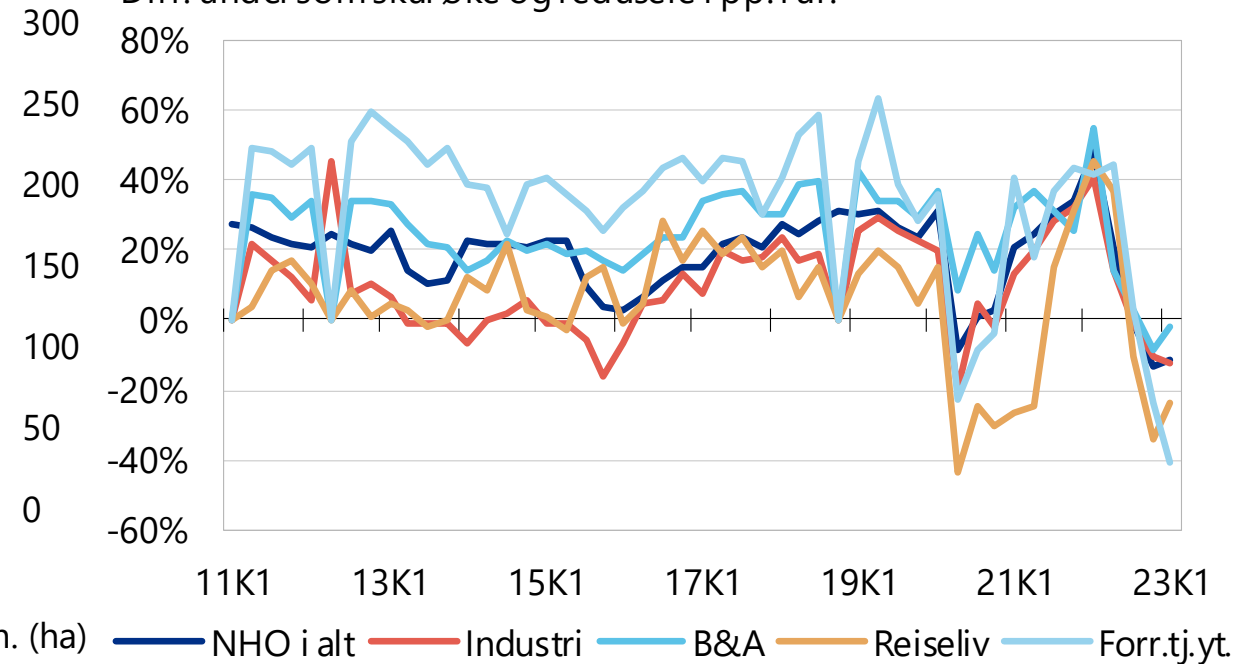
1000 personer. Sesongjustert

Kilde: Refinitiv Datastream / NHO

Markedsutsikter - Sysselsetting

Diff. andel som skal øke og redusere i pp. i år.

Kilde: Næringslivets økonomibarometer / NHO

